

המקומון - העדכון היומי לרשויות המקומיות

האם שיהוי של 20 שנה בגביית חוב פסוק יביא למניעת גביה פסיבית של החוב?

עת"מ 19-01-66970 מוסך יצחק אסייג בע"מ ו-17 אח' נ' עיריית ירושלים

בתחילת שנות ה-90 הכריזה מועצת עיריית ירושלים על סלילת רחוב שבקרבתו רכשו העותרים נכסים מסחריים. בהתאם, נשלחו לעותרים חיובים בעבור היטל סלילת כביש ומדרכות. כל העותרים לא שילמו את החיובים (להלן – החוב). העירייה, משך כ-20 שנה, לא עשתה דבר לגביית החוב מהעותרים. בשנת 2017 ובעקבות הליכי פרצלציה פנו העותרים לעירייה לצורך קבלת אישור על העדר חובות לטאבו. או אז, העירייה סירבה להעניק אישורים כאמור לעותרים בלא שישולם חובם לה, ומכאן העתירה, במסגרתה ביקשו העותרים שבית המשפט יקבע שלאור השיהוי בגביית החוב, מנועה העירייה מלבצע כנגדם גביה פאסיבית וכן ביקשו שבית המשפט יורה לעירייה לתת להם אישורים לטאבו.

מאפייני העותרים שהגישו את העתירה במשותף לא היו אחידים, וניתן לחלקם ל-3 קבוצות:

1. קבוצת העותרים שהגישו כנגד העירייה תביעה אזרחית לבית המשפט המחוזי בירושלים (להלן – התביעה), הגיעו עם העירייה בעבר להסכם פשרה שקיבל תוקף של פסק דין, ובמסגרתו נקבע הסדר תשלומים לתשלום החוב.
2. קבוצת העותרים שהיו צד לתביעה אך לא התפשרו עם העירייה, תביעתם נדחתה וכך גם ערעור שהוגש מטעמם על פסק הדין, שקבע שעליהם לשלם את החוב.
3. קבוצת העותרים שקיבלו את החיובים ולא שילמו אותם, אך לא היו צד לתביעה ולא עשו דבר כנגד החיובים.

בעתירתם, הסתמכו העותרים על שלושה פסקי דין: הראשון, עע"מ 8832/12 עיריית חיפה נ' יצחק סלומון, במסגרתו נקבע שדיני התיישנות יחולו על הליכי גבייה פאסיביים בתחולה פרוספקטיבית, אך גם מי שחובו התגבש לפני מתן פסק הדין יהיה רשאי להעלות טענות שיהוי בגביית החוב שמונעת מהרשות לגבות את החוב; השני, עע"מ 8329/14 עיריית קרית אתא נ' קורן, במסגרתו נקבעו אמות מידה לבחינת השלכות השיהוי המנהלי מצד הרשות בגביית תשלומי חובה, ונקבע ש"במסגרת האיזון שבין מידת ההתרשלות של הרשות הציבורית לבין מידת האשם של הפרט, ההנחה היא כי כפות המאזניים אינן מעויינות אלא נוטות לטובת הפרט. אין חולק כי הגם שהפרט חייב לנהוג בתום לב במערכת יחסיו עם הרשות, חובת ההגינות המוטלת על הפרט היא פחותה ביחס לחובת ההגינות היתרה המוטלת על הרשות כנאמן הציבור", זאת אלא אם הפרט התחמק במכוון מתשלום חובותיו. השלישי, עת"מ 41018-07-15 צמיר נ' עיריית הרצליה, שם דובר בחוב היטל סלילה שהעירייה השתתה בגבייתו משך 22 שנים. אלא שבשלושת פסקי דין אלו לא דובר בחוב שלגביו ניתן פסק דין חלוט, להבדיל מהמצב של קבוצות העותרים 1 ו-2.

לאחר הגשת העתירה הסכימה לתת אישור לטאבו לקבוצת העותרים 3, אך שמרה טענותיה כנגדם בנוגע לקיזוז. ביחס לקבוצת העותרים 1 ו-2 המשכיה העירייה לעמוד על תשלום החוב, בצירוף הפרשי הצמדה וריביות עפ"י חוק הרשויות המקומיות (ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה), תש"ס-1980.

כב' השופטת דנה כהן-לקח דחתה את טענתה המקדמית של העירייה לפיה יש לדחות את העתירה על הסף בשל שיהוי בהגשתה, מהטעם שאף אם חל שיהוי סובייקטיבי, הרי שלא חל שיהוי אובייקטיבי בהגשתה, ולעירייה לא ייגרם נזק עקב השיהוי בהגשת העתירה. לגופו של עניין, נקבע שבנסיבות בהן העותרים בקבוצות 1 ו-2 חבו בחוב לגביו ניתן פסק דין חלוט, שלא שולם על ידם לאורך כ-20 שנה, "עובדה זו נושאת עמה משמעות מהותית... הדבר עשוי להקרין הן על חובת תום הלב המוטלת על העותרים, והן על עוצמתו של אינטרס הציפיה וההסתמכות לו הם טוענים". בהיקש שנערך להסדרים הסטטוטוריים שבחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958, הקובעים תקופת התיישנות על פסק דין חלוט שלא בענייני מקרקעין בת 25 שנים, ובמקרה של פסק דין חלוט במקרקעין - תקופת התיישנות של 15 שנים (להבדיל מהתיישנות רגילה בת 7 שנים), נקבע ש"המעמד המיוחד שניתן לביצוע פסק דין במישור דיני ההתיישנות, עשוי להקרין גם במישור דיני השיהוי".

עם זאת, לאור מחדל הרשות, "שחזלה במשך כ-20 שנים מלנקוט באמצעי גבייה כלשהם... וזאת אף לאחר שניתן פסק דין חלוט..." נקבע שהחוב ישולם עם הפרשי הצמדה בלבד, וללא ריביות, אף לא בהתאם לחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961.

"העותרים בקבוצה הראשונה והשנייה נמנעו מתשלום חוב היטל הסלילה במשך שנים, למרות שהם היו מודעים לחוב ולמרות שניתן פסק דין חלוט נגדם. הדבר נזקף לחובתם... לכך יש להוסיף את האינטרס הציבורי.. בדבר גביית מס אמת לקופה הציבורית ובדבר חלוקה שוויונית של תשלומי החובה בין כלל הנישומים. כל אלה נמצאים על כף אחת של המאזניים. הם מובילים למסקנה כי בנסיבות המקרה דנו יש קושי לקבל את העתירה במלואה ולקבוע כי העירייה מנועה כליל מגבייה פסיבית של חוב היטל סלילה"